

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 431/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hallitusohjelman kirjauksesta vieraannuttamiseen liittyen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Vesa Kallion / kesk. ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 431/2025 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt tai ryhtymässä näiden hallitusohjelman kirjausten osalta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kysymyksessä on viitattu hallitusohjelman kirjauksiin: ”ehkäistään pitkittyneitä huoltajuusriitoja ja vieraannuttamista sekä parannetaan lapsen etua edistämällä sovittelua huoltajuuskiistoissa” sekä ”edistetään lasten oikeuksien toteutumista yhteiskunnan kaikilla sektoreilla. Selvitetään mahdollisuudet parantaa lapsen asemaa vaikeissa erotilanteissa ja oikeusprosesseissa. Edistetään lapsen oikeutta molempiin vanhempiinsa vahvistamalla lähivanhemman myötävaikutusvelvollisuutta etävanhemman tapaamisoikeuden toteutumiseen ja ehkäisemällä ns. vieraannuttamista”

Kyseessä olevia hallitusohjelman mukaisia kirjauksia toteuttaa kansallisen lapsistrategian viimeisimpään toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvä toimenpide 12: laaditaan selvitys vaativista erotilanteista ja palvelujärjestelmästä. Selvitys on julkaistu 6.3.2025. Selvitys sisältää koosteen siitä, miten erilaiset sosiaali- ja terveyspalvelut ja muut viranomaistoimet ja tuomioistuinten päätöksenteko toimivat tilanteissa, joissa vanhemmat asuvat erillään ja tilanteeseen liittyy haasteita. Selvityshenkilöryhmä on tuottanut yhteensä 31 ehdotusta siitä, millä toimilla järjestelmää (palvelut ja päätöksenteko) ja sääntelyä voidaan parantaa. Useiden ehdotusten todetaan selvityksessä vaativan vielä jatkotyötä, muun muassa lainsäädännön uudistamisen tarpeiden tarkempaa arviointia.

Osa ehdotetuista toimenpiteistä on jo edennyt toteutukseen. Esimerkiksi lasten ja nuorten oikeuspsykologisten / oikeuspsykiatristen yksiköiden (nk. Barnahus) työtä sääntelevää lakia ollaan uudistamassa ja tässä valmistelussa on huomioitu työryhmän ehdotuksia lapsen kuulemiseen sekä muiden lasten kanssa työskentelevien koulutukselliseen ja konsultoivaan tukeen liittyen. Myös kansallinen Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelma vuosille 2026-2033 on

julkaistu ja tämä suunnitelma sisältää selvitysryhmän ehdottoman lapsirauharikoksesta säättämisestä selvittämisen toimenpiteen.

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin (361/1983) tehtiin vuoden 2019 lainuudistuksen yhteydessä monia muutoksia, joiden tavoitteena on ollut ehkäistä vieraannuttamista ja edistää lapsen tapaamisoikeuden toteutumista. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti selvittää parhaillaan lainmuutosten vaikutuksia seurantatutkimuksessa, joka valmistuu kesäkuussa 2026. Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevien asioiden käsittely on myös yksi oikeudenkäytön kehittämiskohteista niin kutsutussa Oikeuslaitostyöryhmässä, jonka oikeusministeriö on asettanut 31.12.2027 päättyvälle toimikaudelle.

Helsingissä 19.12.2025

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen